

Glasilo za kamniški okraj. Izdaja Misijonišče v Grobljah. Urejuje in zastopa izdajatelja Jože Godina, Domžale - Groblje. Tiska Misijonska tiskarna (za tiskarno Jože Godina). — Izhaja mesečno. Posamezna številka stane 1.— Din. Letna naročnina 12.— Din. Cena inseratov po dogovoru.

Kdor ne dela, naj ne je

Lenega čaka strgan rokav...

V naših časih se veliko govori o delavskem vprašanju. Prav je, da spregovorimo tudi besedo o delu. Delo je za človeka velike vrednosti, če ga vrši po božji volji.

Tudi z delom človek posnema Boga, ki tudi deluje. Bog je ustvaril svet, ga ohranjuje in vlada. Zemlji in svetovom daje tek, pošilja solnčne žarke in oblake z dežjem, zemlji daje rast in življenje daje ljudem, živalim, rastlinam. Ko se je Bog včlovečil, je bilo njegovo zemeljsko življenje polno dela. Besede: »Ali ni tesarjev sin, ali ni tesar«, spričujejo, da je delal. Njegova misijonska pota so tudi delo. Na križu je izdihnil z besedami: »Dopolnjeno je!« t. j. dopolnil sem delo, ki mi ga je naložil Oče, tudi ti človek, delaj! Še imenitnejše je delovanje božje v naših dušah, kjer deluje neprestano v človeku s svojo milostjo. Uči se pri Bogu pridnosti za delo!

Človeku je dana od Boga postava, da dela. »Šest dni delaj«, je ukazal Gospod. Prvega človeka je postavil v raj, »da bi ga obdeloval.« Po grehu je ta postava še bolj zabičana: »V potu svojega obraza boš jedel svoj kruh«. Človek in zemlja sta tako ustvarjena, da jo mora obdelovati, če hoče, da bo primeren in zadosten sad rodila. Figovemu drevesu, ki ni sadov obrodilo, je Jezus zapovedal, naj se posuši, tako se bo s človekom zgodilo, ki noče delati in sad obroditi. Govoril je o gospodarju, ki je izročil talente služabnikom z naročilom, naj delujejo z njimi. Kako je poplačal pridne služabnike, lenega pa kaznoval! Ta gospodar je Bog.

Posebno je še postava dana delati za božje kraljestvo. »Nebeško kraljestvo silo trpi in le silni ga nase potegnejo«, to se pravi: z vsem trudom je treba delati za nebesa, povsod, vsak čas, pri vsaki stvari. Postavljeni smo v vinograd Gospodov, vsakdo mora svoje delo vršiti, če hoče prejeti plačilo, to delo je predvsem izpolnjevanje božjih zapovedi. »Kdor izpolnjuje voljo mojega Očeta, ta pojde v nebeško kraljestvo.« Na njivi božji smo, ki jo je treba preorati, okopati, obsejati, prevleči, plevel ruvati. Talente smo prejeli od Boga, vsakdo je vsaj enega prejel. Vsak mora svoje stanovske dolžnosti vršiti, za pridnega pride plačilo, za lenega kaznen.

Delo je za človeka velikega pomena. Z delom si ohranja življenje, s tem življenjem pa se večnost služi. Delo pa uči človeka tudi krepostnega življenja. Pri delu se uči pridnosti, pri njem spoznava, kako slabotne so njegove moči; pri delu se uči potrpežljivosti, ker vidi, če ne bo potrpežljivo in vztrajno delal, ne bo nič; uči se vestnosti, ker vidi, da površno izvršeno delo nima prave vrednosti. In tako je tudi

z drugimi krepostmi, katerih se vadimo pri delu.

Od tvojega dela imajo tudi drugi korist. Ne samo v družini, čim več pridnega dela pri posameznikih, tem več koristi za splošno blaginjo. Tudi delo drugih pride tebi v prid. Kmetič izredi živino, jo proda in ko uživajo drugi meso, uživajo sad njegovega dela. Podobno je s poljskimi pridelki in z lesom. Pa tudi kmet potrebuje dela drugih, rabi orodje, rabi obleko, vsega tega sam izdelovati ne more. Ko si vse te reči omisli in rabi, se s tem poslužuje tega, kar so delavne roke po tovarnah izvršile.

Poseben pomen in vrednost dela je v tem, da se dela v božjo čast. Večino življenja človek preživi pri delu in nevredno bi bilo za človeka ali z drugo besedo — človek ne bi bil vreden Boga, če bi njegovo delo, pri katerem preživi največ življenja, pred Bogom vrednosti ne imelo, t. j. če ga ne bi mogel v božjo čast obrniti. Pa ni to izgubljen čas, po božji volji je, Bogu v čast se lahko daruje, nebesa se z njim zamorejo služiti. Ali imaš v rokah koso ali sro, motiko ali plug, z vsem lahko služiš Bogu. V božjo čast lahko delaš v hlevu in na njivi, na travniku ali v gozdu, pa tudi v tovarni.

Ko se človek te vrednosti dela zaveda, bo izvrševal svoje poklicno delo res z ljubeznijo in tako šele krščanstvo prinaša

ljubezen do dela. Čeprav je pri delu umazan, pa je lahko tem čistejša njegova duša.

Dela pa tudi ne smemo precenjevati, ker le po božji volji vršeno delo ima pomen in vrednost. Delo ne sme človekovega duha moriti, marveč poživljati. Delo mora biti v podporo duši ne pa v oviro.

Iz tega sledi, da ne smemo delati preveč in prenaporno, to je hlatasti ne smemo za delom, kakor da bi bilo delo samemu sebi namen in kakor da bi bilo samo od našega dela vse odvisno. Zaupati moramo tudi v Boga in ga prositi pomoči. »Ne bodite v skrbeh, kaj boste jedli, s čim se boste oblačili!«

Delo moramo radi Boga vršiti. Njemu darovati, dober namen obujati. Njega se pri delu pogosto spominjati. Z Bogom začni vsako delo, da bo dober tek imelo. Zato pa, če pridejo kljub pridnemu delu izgube in magari velike izgube, ostani potrpežljiv. Ali nisi radi Boga delal in Njemu daroval?

Ko pridno delaš, ne opusti radi dela molitve. Vsaj kratka jutranja in večerna molitev, pred jedjo in po jedi in ko zvon k molitvi kliče, vsaj takrat tiste trenutke porabi za pogovor z Bogom, to je priscrnejši pogovor, kakor ga moreš napraviti med delom. S tem bo posvečeno in blagoslovljeno tudi tvoje delo.

A. P. S.

Prva sv. maša

v novi kapelici na Veliki planini dne 5. septembra 1937. (Glej dopis str. 4.)

Janez Veider:

CERKEV V ŠT. VIDU

Nekdanja in sedanja cerkev v Št. Vidu pri Lukovici

Tri kar sosedne gotske cerkve Krtina, Prapreče in Gradišče uživajo že od nekdanjega velik sloves. Do letos pa ni nihče slutil, da jim je bila stara šentviška cerkev enakovredna sestra. Ko so namreč zidarji sedanji cerkvi prizidali novo spovedno kapelo ter postavili nekaj vrat in oken, so morali odstraniti nekaj cerkvenega zidu. Tu se je pokazalo, da je sedanja cerkev po večini zgrajena iz kamenitega materijala podrti stare cerkve. Našli so vse polno gotških ostankov, zelo lepo izklesanih iz rmenkastega moravškega peščenca. Največ je bilo razbitih stebrov. Dva izmed njih stojita sedaj v cerkvi kot podstavka za nova kipa sv. Terezike in sv. Jožefa. Poleg stebrov so prišla na dan zelo izrazita gotška rebra, ki so v stari cerkvi prepletala strop v prezbitoriju in verjetno tudi v ladji kot v gori omenjenih treh cerkvah. Tudi ostanek reberskega sklepnika z angelsko perutjo se je ohranil, nato še en kapitel (glava stebra), ena konzola (podstavek) in velik vogal nekdanje kamenite gotške oltarne mize. A najlepši ostanek je velik kos širokih podbojev (bangerjev) vrat s krasnimi ornamentami v obliki gotškega krogovičevja. Ta najdba nam priča, kako lep portal (glavni vhod) je imela stara cerkev. Vse te ostanki, razen omenjenih dveh stebrov, ki sta v cerkvi, so vzdicali pod zvonik v spomin podrti stare cerkve.

Opisane najdbe so izredne zgodovinske važnosti. Povedo nam, da je mesto sedanje cerkve stala na istem kraju stara cerkev, povedo nam v glavnem vsaj, kakšna in koliko stara je bila ta cerkev. Bila je nekaj manjša od sedanje. To spoznamo iz dejstva, da je sedanji zvonik še prvotni. Prezidava je pokazala, da je nekdanj stal sam zase kakor v Krtini in Gradišču. Zato je morala biti stara cerkev krajša, ker ni dosegla zvonika, dočim ga sedanja oklepa v svoje pročelje. Toda zvonik je bil za eno nadstropje nižji, imel je dvojnate gotške line, kot jih imata tudi omenjena dva zvonika in brez dvoma njima enako piramidasto streho. — Stara cerkev je bila zidana v bogatem gotškem slogu, po večini vsa iz slikovito obdelanega kamna. Saj je tega rezanega kamna toliko, da so vsi izrazitejši stavbeni deli v sedanji cerkvi preoblikovani iz kamnov stare cerkve, n. pr. venčni zidci, lizene, kapiteli i. dr. Notranjščina stare cerkve je bila prvotno poslikana, primerjaj poslikane ostanki, a je bila pozneje zopet prebeljena, primerjaj ohranjeni sklepnik z angelsko perutjo.

Kdaj je bila sezidana ta krasna cerkev? Najdeni gotški ostanki nam govorijo, da je morala biti sezidana okrog l. 1450. Pisanih virov o tej prezanimivi cerkvi za enkrat nimamo drugih kot Valvazorja iz l. 1689. Ta zgodovinar popisuje dobske podružnice in pravi o šentviški tole: »Cerkve ima tri oltarje: sv. Vida, sv. Štefana in sv. Antona. Žegnanje je na nedeljo po sv. Jakobu. Pri tej cerkvi je tudi kapela sv. Štefana in v njej bratovščina z odpustki. Na praznik sv. Antona je tu velik shod.« V teh kratkih besedah nam Valvazor marsikaj zanimivega pove. Najprej da je imela sta-

ra cerkev posebno kapelo sv. Štefana. Potem govori o treh oltarjih. Ti oltarji seveda l. 1689 že niso bili več prvotni gotški, temveč takrat običajni zlati oltarčki. Žal se nam od teh oltarjev ni drugega ohranilo kot kip sv. Peregrina v brdski cerkvi.

Ta vsekakor zelo lepa cerkev je stala kakih 300 let. Tedaj je prevzel dobsko faro za zidanje izredno vnet in razumen župnik Tobija Watschnig (Bačnik). Najprej je preuredil župno cerkev in l. 1753 brdsko podružnico. Šentviško pa je popolnoma podrl razen zvonika in sezidal novo. Iz tega sklepamo, da je morala biti cerkev premožna. Valvazor nam tudi pove, kje je bil vir njenih dohodkov. To je bil brez dvoma njeni drugi patron sv. Štefan. Ne smemo pozabiti, da je bila Lukovica (Stara pošta) važna postaja za »furmane«, ki so oskrbovali promet med Trstom in Dunajem. Staro ustno izročilo ve povedati, da so vozniki god sv. Štefana praznovali ali v Št. Vidu in so zato čakali s konji tu po več dni — ali pa pri sv. Štefanu na Dunaju. Okoli šentviške cerkve je bilo take dni vse polno konj, slavnostno odetih v rdeča pregrinjala. Duhovnik je konje blagoslovil. Hvaležni vozniki so za prejeeto varstvo sv. Štefana bogato obdarovali. Saj pravi Valvazor, da so mu sezidali posebno kapelo v stari cerkvi. — Poleg sv. Štefana so v Št. Vidu častili tudi sv. Antona Puščavnika že v stari cerkvi. Ob njegovem godu so mu že takrat kot še sedaj prinašali darov in krač.

Tako je imel župnik Bačnik dovolj sredstev za novo cerkev. Stara je stala do 15. septembra 1748. Takratni grajski kaplan na Brdu Jurij Briz (Bric) piše v knjigi čudežev sv. Peregrina, da so tega dne prenesli kip sv. Peregrina iz šentviške v brdsko cerkev. Ta prenos je razumljiv, ker so takrat cerkev podrl. Najbrže bi se tudi Peregrin ne ohranil, če bi ga brdska cerkev ne sprejela v svoje varstvo, kakor se je pogubilo vse drugo iz stare cerkve. Dogradili so novo cerkev naslednje leto 1749, kar nam priča kamenita plošča na cerkvenem pročelju, ki nam poleg letnice kaže še monogram T. W. P., kar pomeni Tobias Watschnig Parochus = župnik. Tega leta je cerkev posvetil ljubljanski škof Ernest grof Attems, čigar pečati so se ohranili na svetinjah v oltarjih. Cerkev je zidana v slikovitem baročnem slogu. Ima izrazite oboke, sloneče na polstebrih in obkrožene z bogato razčlenjenim venčnim zidcem. Meri v daljavo dobrih 22 m, v širjavo 15 m. Skupno s cerkvijo je bila prizidana zakristija, ki so ji pozneje dodali eno nadstropje. Tudi lep pevski kor je prvoten, le da je bil v sredi 19. stol. razširjen za polovico. Na pročelje je prislonjen nekoliko na desno pomaknjen zvonik, ki ga je Bačnik skupno z novo cerkvijo povzdignil za eno nadstropje in mu dal sedanjo slikovito baročno streho.

Poglejmo še sedanjo cerkveno opravo. Ohranila se nam je k sreči vsa prvotna, razen dveh oltarjev v kapelicih, pa še ta dva imata še prvotne kipe. Cerkev ima pet lesenih oltarjev. Odličen je veliki oltar, ki se nam je nepokvarjen ohranil od za-

četka sedanje cerkve, s katero se čudovito lepo vzema. Umetnik nam žal ni znan. V tronu stoji mladosten sv. Vid v kotlu. Stari ljudje se še spominjajo, da sta nekdanj grmado kurila dva »koha«. Če so hoteli kakega človeka označiti kot črnega in grdega, so mu rekli: grd je kot koh sv. Vida. Sedaj teh rabeljev ni več, pač pa obkrožajo sv. mučenca izredno ljubeznivi angelčki, ki so priplavali iz odprtega neba. Ob mogočnih stebrih stojita dostojanstvena Vidova sodnika sv. Modest in Krescencija, ki sta obrnjena proti Vidu v tronu. Nad obhodnimi vrati stojita še mogočna apostola Filip in Jakob. Sploh ima šentviška cerkev po vseh oltarjih razvrščene vse dvanajstere apostole. Nekaj posebnega je završek ali atika oltarja. Tu so vpodobljene, kar ni zlepa kje, ljubke jaslice z oblečenim Jezuškom in mogočnimi tremi kralji. Nad njimi pa blesti med oblaki in angelci zvezda treh kraljev. Ličen tabernakelj je napravil 1859 menški podobar Franc Lah. Letos sta mu brata Žmuc pridejala odlična kovinasta vratica, skrbno emaljiral pa ga je Andrej Janežič. Ostali oltar pa je že l. 1865 prenovil moravški podobar Andrej Rovšek tako solidno, da še danes drži. Drugo delo in obliko kaže oltarja ob slavaloku prezbitorija. Sta nekaj mlajša od velikega, pa več kot za 10 let gotovo ne. Obema namreč krasi vrh po ena slika Metzingerjeva, ki je umrl 1759. Ko je bila cerkev nova, sta morala tu stati še majhna oltarčka, kajti stari oltarni zidani mizi nista prirojeni za sedanja oltarja. Brez dvoma so za par let na tem mestu postavili kar majhna oltarčka iz stare cerkve. — Sedanja oltarja sta oba enaka in brez stebrov. Desni je bil posvečen sv. Jakobu, ki pa se je moral preseliti v sosedni oltar, kjer stoji sedaj skupno z soapostolom Andrejem v tronu. Na njegovem mestu kraljuje sedaj tako priljubljena in obče češčena šentviška Marija Pomagaj. Je prav zanimiva in lepa ta slika. Pred dobrimi 50 leti jo je iz Trsta prinesel takratni cerkveni ključar Gašper Kotnik, ki je bil znan kot največji dobrotnik šentviške cerkve. Slika je podolgovata. Ob krajeh je naslikana po ena vaza rož. Marija je naslikana kot kombinacija navadne Marije Pomagaj in znane slike Matere dobrega sveta. Jezušček in Marija sta imela do sedaj slikani kroni na glavi. Prav te dni pa sta brata Žmuc iz Ljubljane izgotovila dragoceni srebrni in pozlačeni kroni za Marijino podobo. Kako tu Marija rada pomaga, nam pričajo razne zahvalne podobe in številne sv. maše, ki se tu opravljajo. — Ob Marijini sliki stojita lepa in prvotna kipa sv. Joahima in sv. Jožefa. V atiki na vrhu oltarja visi že omenjena dragocena slika Gospodovega vstajenja. Ob tem oltarju smo letos sezidali novo spovedno kapelo. — V nasprotnem oltarju stojita v tronu sv. Jakob in Andrej, ki ju obdajata sv. Primož in Felician. Na vrhu oltarja visi Metzingerjeva slika sv. Doroteje, a na oltarni mizi stoji še ena zelo zanimiva podolgovata slika umirajoče Matere božje, pred katero že od nekdanj priporočajo Mariji umirajoče bolnike. Slika bo stara okoli 300 let. Ob tem oltarju so l. 1907 zgradili majhno krstno kapelo, ki je letos dobila v spovedni kapeli simetrično vrstnico. V to kapelo so postavili krstni kamen, ki je dar italijanskega grofa Ciconija. Izdelan je v Italiji iz najdragocenejšega marmorja in obložen z zla-

timi mozaiki. Ima obliko orjaškega keliha s pokrovom, na katerem stoji prekrasni snežnobeli angel. Po splošni sodbi je ta krstni kamen najlepši in najdragocenejši v celi škofiji.

V obstranskih kapelah v ladji stojita še dva oltarja, ki pa nista več prvotna. Izvršil ju je že omenjeni moravški podobar Andrej Rovšek l. 1865. K sreči je ohranil dragocene stare kipe. Desni je posvečen sv. Antonu Puščavniku, ki ga obdajata mogočna apostola, na vrhu pa stojita spet dva manjša apostola. Na tem oltarju se je ohranila izredno nežna in lepa podoba Marije s spečim Jezuškom, umotvor Fortunata Werganta (Bergant), ki je umrl l. 1769. Tudi okvir te slike je dragocen: štirje angelčki prepletajo okvir z venčki. — Nasprotni oltar je posvečen sv. Štefanu, ki ga spet obdajata dva velika in dva mala apostola. V atiki je sv. Trojica. Kip v tronu zapira slika sv. Štefana s »furmani« v ozadju. To sliko je skupno s sv. Vidom in Križanjem za veliki oltar naslikal Miha Kavka l. 1877. Tudi slikar brezjanske Marije Leopold Layer je poklonil cerkvi sicer malo, a zelo lično sliko sv. Alojzija. Stari takoimenovani janzenistični križev pot je v lepih barvah in zanimivih skupinah naslikal Janez Potočnik pred dobrih 100 leti. — Omeniti je še prižnico, ki jo je l. 1859 izgotovil skupno s tabernakljem mengeški podobar Franc Lah. Občudovanja je vredna njena plemenita, preprosta oblika. Prav zdaj jo je skrbno belo emaliral Andrej Janežič iz Ljubljane. — Med vojno je napravil mengeški kamnosek Sršen prav lično kamenito obhajilno mizo. Pred par leti je radovljiški Dernič postavil na kor menda svoje zadnje dosti blagglasne orgle. — Grobo položene skale po cerkvi je letos prekril Gostinčar iz Pešate z ličnim novim tlakom. Tudi od starosti onemogle klopi so dobile naslednice, za katere je podobar Buh iz Vrhnike lepo izrezljal stranice. — Starejši ljudje pa še danes nikakor ne morejo pozabiti starih milodonečih, v Gorici vlitih zvonov, ki jih je pobrala svetovna vojna. — Med cerkvenimi posodami prednači nizek, a izredno fino izdelan srebrni kelih iz l. 1692.

Do leta 1817 je bilo okrog cerkve pokopališče. Tega leta pa so ga prestavili na idiličen griček onkraj državne ceste. Tu je krasen pogled na naše snežnike. Vzrok tej prestavi je bila močvirna lega starega pokopališča. Ko so letos kopali temelj za spovedno kapelo, so morali radi vode zabiti v tla 18 po 2½ m dolge jelšve kole. Ob tej priliki so našli še popolnoma ohranjene okostnjake v še ohranjenih krstah.

Naj zaključimo s staro povestjo, ki trdi, da je šentviška cerkev nekdanj stalna na nasprotni strani tik ob državni cesti ob križu, kjer zavije pot na Brdo. Ker pa so »furmani« preveč preklinjali, ko so vozili v Trst, se je cerkev neke noči premaknila na sedanje mesto. Na tej njivi so celo nalezli na »prag te cerkve«, t. j. na obdelan kamen, ki bo verjetno rimska izkopanina.

Jarše. V nekem delavskem listu so se oglašili neki »Tekstilci Jarše«. Predsednik »Strokovne sk. tekst. del. JSZ — Jarše« je zato v »Delavski pravici« 7. okt. izjavil, da nima nihče drugi legitimacije razen te »Strokovne skupine« v imenu tekstilcev v Jaršah kaj pisati. Ugotovljamo, da tudi člani in članice ZZZD take legitimacije ne potrebujemo.

Delavska stran

ZZD zbira 4. tisoč!

Delavska organizacija ZZZD, ki so ji nasprotniki ob njenem postanku še ne pred dvema leti prerokovali smrt takoj po rojstvu, se razvija in krepi tako čvrsto, da še njeni prijatelji govorijo: Takega razvoja in porasta resnično nismo pričakovali. V nedeljo, dne 3. oktobra se je vršila v centrali v Ljubljani, v prostorih Delavske zbornice, plenarna seja Zveze. Seje so se udeležili zastopniki vseh podružnic. Iz poročila funkcionarjev organizacije je bilo razvidno, da je štela organizacija 1. oktobra 1937 3142 članov v 52 krajevnih orga-

nizacijah. Poleg tega je še 5 organizacij, kjer še niso imeli ustanovega občnega zbora. Od novega leta 1937 dalje je organizacija v 90 slučajih nastopila v korist svojih članov (v 71 slučajih z uspehom). Vodila je tudi 9 mezdnih gibanj, od teh največje v Konjicah. Enoglasen sklep se je bil, da začne ZZZD izdajati svoje lastno glasilo. »Delavska fronta«, ki je bil samo prijateljski list, zato s 15. oktobrom preneha izhajati. Ta dan prejmejo vsi člani ZZZD svoj lasten list »Slovenski delavec«.

„SLOVENSKI DELAVEC“

»Slovenski delavec« se bo imenoval nov delavski list, ki ga bo izdajala centrala ZZZD v Ljubljani. Prva številka izide v petek, dne 15. oktobra. List urejuje naš komendski rojak g. Andrej Križman, kaplan v največjem slovenskem delavskem središču, na Jesenicah. Pomaga mu širši kader javnih delavcev v slovenskem krščanskem socialnem pokretu. List bo zastopal jasno krščansko smer v delavskem pokretu in zato ima poglobljeno osnovo za uspevanje. V roke pravega krščanskega delavca in delavke spada jasen krščanski delavski list!

Groblje. Naša podružnica ZZZD je imela v nedeljo, dne 12. sept. in 10. oktobra članski sestanek. Na obeh sestankih je govoril odposlanec centrale tov. Rudolf Smersu. Na prvem sestanku nam je govoril o starostnem zavarovanju, na drugem pa o pomenu delavske organizacije. Razgovor o organizacijskem podpornem fondu se je na drugem sestanku zaključil z odobritvijo pravilnika, kakor ga je predlagala centrala, le malenkosti so se spremenile. V nedeljo, dne 24. oktobra proslavi podružnica 20 letnico smrti prvobornika v slovenskem delavskem pokretu Janeza Evangelista Kreka.

Prihodnji sestanek v nedeljo, dne 14. novembra ob pol 10 dopoldne. Točna in polnoštevilna udeležba!

Mengeš. Po sklepu plenarne seje ZZZD dne 3. oktobra v Ljubljani se osnuje s sedežem v Mengšu pokrajinsko okrožje ZZZD za kamniški okraj. Mengeš je za obstoječe podružnice ZZZD v našem okraju najprimernejše krajevno središče.

KA ZA FANTE V GROBLJAH

V nedeljo, dne 12. sept. se je vršil po poletnem odmoru prvi sestanek fantov KA za kamniško dekanijo v Grobljah. Zastopane so bile sledeče župnije: Vodice 5, Komenda 2, Tunjice 1, Mekinje 1, Homec 6, Dob 7, Ihan 2, Domžale 1, Mengeš 6. Skrajno slabo (deževno) vreme je bilo vzrok, da so izostali fantje iz moravške dekanije in da so bile razredčene bližnje župnije. Predaval je g. Rudolf Smersu, pravni referent OUZD iz Ljubljane o prvem delu okrožnice Pija XI. o brezbožnem komunizmu (okrožnica Divini Redemptoris). Predavatelj je pri posameznih toč-

kah pokazal na dejanske komunistične izrodke po svetu in doma. V nadaljnjih 2 predavanjih (meseca oktobra in novembra) bo isti predavatelj razlagal ostali del okrožnice. Fante prosimo, da si po možnosti kupijo knjižico Naša pot št. XIII. (to je knjiga, ki vsebuje predmetno okrožnico z razlago). Knjigo dobijo po znižani ceni pri svojih fantovskih odsekih.

V nedeljo, dne 10. oktobra se je vršil oktoberski sestanek fantov K. A. v Grobljah. Sestanka so se udeležili fantje iz vseh fara, odkoder običajno prihajajo. Predaval je spet g. Rudolf Smersu. Nadaljeval je razlago papeške okrožnice proti komunizmu. Po predavanju je sledila manjša debata o takozvanih katoličanih, ki so samo katoličani in kristjani na papirju.

PRIHODNJI SESTANEK

Prihodnji sestanek se vrši v nedeljo, dne 14. novembra ob 7 zjutraj! Pridite vsi dosedanji in pripeljite še nove člane!

Bog živi!

ODGOVORI UREDNIŠTVA

Količevo. Radi pomnoženih inseratov in daljšega članka o šentviški cerkvi smo dopise krčili in zato pride tudi Vaš šele v prihodnji številki. — Na željo JSZ v Ljubljani objavljamo tudi tole njihovo sporočilo:

Navedba, da »je v Radomljah očital zastopnik JSZ dopisniku »Delavske pravice« iz Količevega z dne 23. VIII. t. l. e., da »je dopisnik skušal utihotapiti komunistične nauke v našo organizacijo« — ni resnična. Prav tako ni resničen sledeči stavek: »Tedad ne mi, ampak JSZ mu je pritislila komunistični pečat.«

Zraven tega naj še ugotovimo, da »Delavska pravica« na Količevem nima nobenega dopisnika, marveč priobčuje le sestavke, katere ji pošilja »strokovna skupina papirničarjev JSZ — Količevo«.

Seveda Vam je »N. l.« na razpolago, da v prihodnji številki dostavite k temu svoje mnenje. Bog živi! — Stranje. Zelo se strinjam s predlaganim načrtom. Mnenja sem samo, da bi spisi o lepotah in zanimivostih naših krajev spadali na 6. stran lista, — kar je pa Vam gotovo vseeno. — Sv. Trojica. Prejel. Lepa hvala! Objavim prihodnjič, bo še vedno aktualno. Tomaž se za čestitke lepo zahvaljuje. — Vsem. Prihodnja številka lista izide za zadnjo nedeljo v oktobru. Dopise, prosim, pravočasno (vsaj do 25. oktobra)!

Razgledišče

Kamnik

Solarske maše ob nedeljah in praznikih ob 8 v župni cerkvi do nadaljnjega ne bo več, tako smo brali v zadnjem župnijskem »Vestniku«. Obžalujemo, da se je ta služba božja, h kateri smo poleg otrok tako radi prihajali tudi odrasli in je bila radi skupnih molitev, petja in otroškega obhajila vsem v veliko spodbudo, odpravila. Vzrok je, ker se je, kot vemo, proti volji farne duhovščine ukazalo dečkom ob nedeljah in praznikih hoditi k sv. maši v samostansko cerkev. Zelja staršev je, da se čim prej vpelje za mladino maša ob 8, kot je bila navada že dve leti.

»Društvo fantovski odsek v Kamniku« je imelo 5. sept. na podlagi od oblasti potrjenih pravil svoj ustanovni občni zbor. Njen prvi predsednik je g. Štefan Repanšek. S tem so dobili naši fantje po osmih letih zopet nazaj svojo organizacijo, doslej so bili le odsek Prosvetnega društva. Že so začeli z rednimi telovadnimi urami. V torek in petek ob 8 zvečer je za »mladce«, t. j. fante, ki še niso stopili v 18. leto. Za člane pa v ponedeljek in sredo tudi ob 8 zvečer. Vsi fantje, ki so poštene volje in veselega srca, naj pristopijo v to »Društvo«.

Igralska sezona se bo začela s Krekovo proslavo, ki bo, kot je predvideno, 10. oktobra. Za nedeljo Kristusa Kralja pa obeta krščanska delavska mladina z igro o sv. Krištofu proslaviti praznik katoliške moči.

»Davek« za semenišče se bo pobiral ta mesec po kamniški župniji. Sicer je vedno dovolj izdatkov, vendar za to važno zadevo ne bomo zapirali radodarnih rok.

Občni zbor Prosvetnega društva »Kamnik« bo v sredo 29. okt. ob 8 zv. Člani vabljeni!

Stranje

Knjižnica Prosvetnega društva je zopet redno vsako nedeljo od 9 do 11 dop. odprta. Z enim dinarjem si za 14 dni lahko privoščiš branje lepe knjige iz bogate zbirke skoro samih novih povesti in romanov.

Dne 5. sept. je bila nedelja in lep jesenski dan. Tega dne smo opravili na Veliki planini prvo sv. mašo v novi kapelici — seveda z dovoljenjem škofijstva. Lepo vreme je privabilo nad sto domačinov in turistov v naše planinske višave. Kapelica stoji na prijaznem robčku prav nasproti turistovskemu domu in bo, ko bo dodelana, kraj Velike planine in vseh sosednih planin. Upamo, da bo do prihodnjega leta toliko dodelana, da bomo lahko zaprosili za blagoslovitev. Seveda potrebujemo še mnogo za njeno notranjo opravo, zato se za nadajne darove prav toplo priporočamo. Darove sprejema z največjo hvaležnostjo župni urad v Stranjah, p. Stahovica in pa Hranilnica in posojilnica v Kamniku r. z. z. n. z. Če ste izgubili položnico, jo dobite na pošti in tam k naslovu hranilnice pripišete še številko 11279, pa bo vse prišlo na pravi naslov, če boste zraven še zapisali: »Za Veliko planino.« — V sredo, dne 15. sept. zjutraj se je zgodila večja nesreča v kamenolomu g. ing. Dedeka v Kamniški Bistrici. Ravno en dan prej je vstopil v službo pri tukajšnjem obratu kovač Boncelj Alojzij, doma iz Britofa nad Kranjem. Po svoji neprevidnosti je zašel pod kolo tovornega avtomobila, ki mu je potrolo štiri rebra in mu toliko stisnilo prsni koš, da je na znotraj izkrcvavel in bil skoro v trenutku mrtev. Mrtvega delavca so prepeljali najprej v mrtvašnico v Stranjah, od tam ga je pa podjetje samo dalo prepeljati na njegov dom, kjer zapuščala vdovo in troje otrok. Da, da: res ne vemo ne ure, ne dneva, in tudi ne kraja, kjer nas bo poklical Gospod...

Na dan Malega šmarna je bila otvorjena v Zg. Stranjah pri »Tinaču« nova gostilna. Nad

vse potrebna, kajpada! Zdaj imamo v župniji, ki šteje dobro 1300 prebivalcev, že celih devet gostilniških obratov. Če se smemo tako izraziti. Torej pride že skoro na stoinštirideset prebivalcev po ena gostilna. Nič se ne čudi umovanju naših kmetov, ki vidijo v gostilni višek vseh dobrot in sladkosti tega življenja in najlažjo pot do zasluzka. Zato se sliši, da je pripravljenih še nekaj prošnjikov, ki nameravajo ob ugodnem času — recimo, kadar se bo spet ustanovljala kaka nova politična stranka — zaprositi za podelitev gostilniške koncesije. Čudimo se pa oblastem, da to reč s tako radodarnostjo dovoljujejo. Ali mar gledajo v tem pospeševanje protialkoholnega boja? Ali jim je toliko za tistih par kolekov, ki jih je treba šteti za dovolitev koncesije? In še eno čudo: za vsako obrt se zahteva spridevalo usposobljenosti, za gostilno pa... Samo da znajo točiti, za pitje smo pa že itak usposobljeni.

Homec

Največja shoda pri Materi božji na Homcu sta na kvaterno nedeljo v jeseni, ko je tudi obletnica posvečenja cerkve (1. VIII. 1761) in na rožnicensko nedeljo, ko zlasti popoldne zaradi rožnicenske bratovščine privre silna množica ljudstva. Ob tem prazniku pristopajo verniki, zlasti udje rožnicenske bratovščine v obilnem številu k mizi Gospodovi, ker je mogoče ta praznik dobiti na Homcu popolne odpustke tolikokrat, kolikorkrat kdo obišče župno cerkev in molit 6 Očenašev, 6 Zdravomarij in 6 Čast bodi in prejme sv. zakramente. To so torej kakor porcijunkulski odpustki. Koliko milosti dobe lahko verniki ta dan zase in za verne duše v vica! Ravno s to bratovščino se je božja pot na Homcu poživila; saj prihajajo verniki razun na kvaterno nedeljo še posebno na rožnicenski praznik od blizu in daleč na Homec radi velikih milosti, ki jih dobe pri Mariji Pomočnici na Homcu. Privlačen in vabljen je že kraj sam, krasen

Listek

Marija Kmetova

OTROK IN MI

(Nadaljevanje.)

Po teh izpričevalih se taksirajo ljudje in oddajajo službe. Po točkah teh papirjev so otroci in ljudje — ali nadarjeni ali nenadarjeni, — česa zmožni ali nezmožni; za kaj ljudje ali za nič ljudje.

Na eni strani šola z ne-ljudmi glede otrok in šolnikov; na drugi strani življenje s krinko izpričeval in z razdelitvijo po teh izpričevalih na razne poklice, službe in dela. Priznajmo si vse to in se ne bomo več čudili, da je tolikšen prepad med šolo in domom, da je navzlic raznim društvom »Šola in dom« še zmeraj veličanska razdalja med šolo in domom — in da se starši z otroki na eni — in šolniki in učenci na drugi strani — ne bomo mogli nikoli zblížati in sporazumeti, kakor se tudi življenje v svojem bistvu ne more družiti s šolo in šolskim znanjem v svojem bistvu. Priznajmo in verujmo, da je to res.

Odkod vendar vse tisto, da je še tako in tako šolan človek v bistvu nezmožen življenja? Da ne razume doma in otrok? Da je prav taka sirovina ali pijanec ali izprijenec ko kak drug človek, ki nima šol? Kje je korist teh šol? Kje pomen iz-

pričeval? Kje so dragocene dobrine odličnjakov za življenje in dom? — Razumeli bomo torej večkratne vzlike: »Tak človek, pa je tako šolan!« Ali: »Tak tepec — pa ima univerzo!« Ali: »Taka trapa — pa je na univerzi profesor!« Ali: »Tak idijot — pa je patentiran pedagog!« In tako dalje. Kje so torej koristi te naše prisilne šole? — Da znamo brati, pisati in za domačo uporabo računati. — To je vse. Pa to je tudi dosti! Res je. Ali vse to bi se človek lahko naučil sam; domá, v nekaj mesecih! Tudi to je res. In čim zna človek brati in pisati in računati, se more če ga to veseli — in to veselje je prav tako najvažnejše v šoli pri učencih za učenje in se le taki učenci, z veseljem, — česa naučijo — torej: če koga to veseli, se bo izobraževal lahko sam — z branjem knjig, časopisov, s popotovanjem, s samovzgojo, s poglobitvijo v vero in Boga, z dobroto v srcu. Pa brez trpljenja v šolah! Pa brez plačevanja neznanjskih vpisnin, šolnin in raznih taks! Pa brez nakupa, časih tako omlednih šolskih knjig, pa brez torture šolskih dni in ur in urnikov!

Vse to je resnično res. In da je res, imamo dokaze v največjih ženijih, ki niso radi hodili v šolo; ki so bili za nič šolarji in dijaki; ki — nekateri — sploh v šoli še bili niso ne. To so samouki — največji ljudje na svetu — umetniki po krvi — pa tudi učenjaki — po krvi. — Pa kaj — po vsem tem? Ali naj ne pošiljamo otrok v šolo, ali kaj? Ali jim prepovemo učiti se? Nikakor — mi vsi smo v sistemu prisilne, zapovedane šole. Tako je — in ničesar ne

bomo predruščali v tem oziru. Povedali smo vse to zato, da vsaj nekoliko razvzljamo tisto uganko, ki je: da šole nič ne razumemo; da svet ni nič boljši, čeprav je toliko šol; da nimamo zato nič več plemenitejših ljudi, čeprav znajo mnogo jezikov in so do ušes polni samih doktoratov; da vemo, kako da je tak prepad med šolo in domom. — Ker je pa glede šol že tako na svetu, kakršno pač je v teh časih, pa vsaj malo pogledimo prav to šolo, ki je. — Kako je na primer s to uganko, da otrok doma zna, v šoli pa ne? Pa se uči iste snovi, pa ga doma n. pr. ne izpraša tako zvana z ljubeznijo za otroka zaslepljena mati —, ampak kak tuji človek — in vendar — otrok doma zna, v šoli pa ne.

Kako je to? Ker se otrok v šoli prestraši. Čemu in koga se prestraši? Prestraši se, ker se brčkone spominja, kako nekoč ni znal in se boji, da zdaj tudi ne bo znal. To mu že zmede misli, da snov ni nič več tako živo v spominu. Prestraši se, ker se morda zбоji kazni in jo že v duhu vidi — da bo nemara zaprt, ali okregan — ali bo dobil ukor in ga bo treba dati doma podpisati. Vse to mu v duhu že zrahlja misli, da je vse znanje že na trhljih nogah. Prestraši se šolnika, ki je nemara razdražen radi samega sebe, radi doživljanja svoje lastne osebe, radi bolezenskih neprilik, družinskih razmer in podobnega. Vsi ti podzavestni vzroki so ko iglice, ki se nekam magnetično od vseh strani zasajajo v šolarja. Nena doma mu je, kakor bi bil poln ježevih bodic. Celota znanja se razmehča, razprši, ko vreča prosa se

griček Homec. Župna kronika piše o Homcu takole: »Kmet in gospoda trdi, da lepšega kraja in mičnejše okolice ni lahko najti, kakor je Homec z božjepotno cerkvijo Matere božje na prijaznem gričku s tako zanimivim razgledom na bližnjo in daljno pokrajino.«

Vabljava pa je predvsem veličastna homška cerkev, vsa prenovljena, vsa Marijina, z visoko kupolo, s krasnimi slikami, z električno razsvetljavo ožarjena, z lepim cerkvenim petjem, s prekrasno donečim zvonjenjem, posebno pa s homško Marijo — Pomočnico, ki stoluje v ličnem glavnem oltarju, kakor poje pesem: »Na Homcu stanuješ, v nebesih kraljuješ, o prosi, Marija, pri Bogu za nas!« Koliko milosti je že izprosila homška Marija pobožnim vernikom na duši in na telesu, tudi v najnovejšem času! O tem priča tuk. župna kronika, ki našteva več izrednih dogodkov.

Duh, opravilo se vrši na rožnicenski praznik zjutraj ob 6. uri, ko bo prva služba božja, nato ob 10. uri druga služba božja; popoldne ob pol treh bo sv. rožni venec, potem pridiga, nato blagoslov rožnih vencev, križev, kipov, sveč za zadnjo uro, potem darovanje za potreščine bratovščine sv. rožnega venca, slovesna procesija z novim rožnicenskim benderom med svečanin zvonjenjem homških zvonov, pete litanijske Matere božje z blagoslovom.

Pred in po duh, opravilo se vpisujejo v zakristijo in v župnišču novi udje bratovščine sv. rožnega venca. Sedaj šteje bratovščina sv. rožnega venca na Homcu že 10.606 članov.

Št. Vid pri Lukovici

Naj danes spet sporočimo par novic iz našega konca. Najprej to, da smo začeli z dramskim delom. Najprej je nastopil naš Marijin vrtec. Deklice so ljubko prerajale in prepele pesnitev m. Elizabete: Jezušček med ovetjem. Dečki pa so uprizorili misterij »Mašna strežnika v Santarem«. Vsi so se kar dobro odrezali. Posebno je vsem ugajal

komaj nekaj pedi velik Jezušček, ki je svojo vlogo naravnost sijajno izvršil. Ker so lepo igrali, je Vrtec šel na romanje v Črngrob in obenem na izlet v škofjo Loko. — Drugi so igrali naši fantje skupno z domačimi študenti. Kar na prostem so uprizorili življenje našega cerkvenega patrona sv. Vida. Pravijo, da je gledalo igro okrog 800 ljudi, ki so jo vsi hvalili. Le škoda, da ne moremo večkrat igrati, ker še nimamo dvorane. Hvala Bogu, svet zanjo nam je že obljubljen.

Zdaj pa še drugo veselo novico. Naša popravila pri cerkvi se bližajo koncu. Iz ječi podobne in puste zakristije z malimi zamreženimi okni in nizkimi vrati je postala prijazna soba z visokim oknom in novimi vrati. Cerkvi sami se je prizidala nova spovedna kapela, za katero so morali v tla zabiti 18 jelšovih, 2 in pol metra dolgih kolov. Kajti zidarji so naleteli na talno vodo, ki je povzročila, da so tudi krste in okostnjaki ostali v zemlji celi, čeprav se že 117 let več ne pokopuje okrog cerkve. — Še eno zanimivost so tem potom zidarji odkrili. Ko so podirali cerkven zid, so na vseh mestih našli kamenite razbite ostanke prejšnje cerkve. Vsi so iz znanega moravškega peščenca in predstavljajo ostanek angela na gotskem sklepniku, potem razno rebrovje, gotske ornamente, konzolo in stebre. Ti ostanke so zato zanimivi, ker nam povedo, da je morala biti prejšnja cerkev zelo slična krtinski, ki se odlikuje po svojih bogatih gotskih oblikah. Podobna je bila cerkev krtinski tudi v tem, da je zvonik stal sam zase, kot je tudi jasno pokazala prezidava. L. 1749 so to cerkev, ki bi bila sedaj stara kakih 500 let, podrli, njen kamenit material porabili za novo sedanjo cerkev, zvonik pa so ohranili stari, le da so ga za eno nadstropje dvignili in ga zvezali z novo cerkvijo. Opisane gotske ostanke smo vzdali pod zvonikom kot spomin na prvo šentviško cerkev. — Ko bo cerkev popolnoma gotova, bomo popisali še druga njena popravila.

nemu učenju. Daroviti, rahločutni, srčno-dobri otroci navadno niso odličnjaki. Ker so daroviti, jim »gre snov brž v glavo« — in prav radi njih inteligence se jim zdi preneumno, da bi eno in isto stvar ponavljali še in še. Zato je res križ z daroviti, inteligentnimi otroki. Skoraj zmeraj so slabi šolarji in komaj zlezejo naprej. Da je — tako, je pa tudi krivda šolnikov — in krivda učnih odredb sploh. Šolniki so preveč »železni vitezi«, mogočniki, časih tudi sadisti, ki uživajo, če otroka mrcvari in morejo nad njim tem bolj proizvajati svojo silo in moč. Odredbe šolske oblasti so spet krive, ker ne poskrbijo za zadostno število učnih sob, da bi bilo v enem razredu čim manj šolarjev. Več ko dvajset jih je na vsak način preveč. Pomislimo, dvajset različnih otrok naj šolnik prouči, se vanje poglobi, o njih razmišlja, jih do dna spozna!

To je že umetnost! Komu pa se dandanašnji sploh ljubi, da bi se poglobil le v enega samega otroka! Da bi se poglobil v dvajset otrok? In celo v petdeset, šestdeset! Nemogoče! Zato je vse, kakor pač je — znaš — ne znaš — se učiš — se ne učiš — kakor bo — pa bo.

Za otroka, ki je količkaj občutljiv, je šola zares mučilnica. Vzgojno silno slabo vpliva nanj. Veselje ima za kak predmet, uči se, ponosen je na znanje, rad bi staršem napravil veselje. Pa je v šoli vprašan, učitelj ga mrcvari, ker je slučajno slabe volje ali ker mu učenec ni po volji — in otrok dobi slab red, starši so žalostni, otrok razočaran — in kaj kmalu sklene:

Mekinj

Na angelsko nedeljo je v našem Domu igralska družina iz Stare Loke vprizorila krasno Medvedova dramo »Črnošolec«. Skupino je pripeljal k nam ondodni g. kaplan, naš rojak in odlični prosvetni delavec na terenu — g. Karlo Babnik. Kljub manj prikladnemu času in še drugim oviram je bil obisk predstave prav lep, četudi naslov igre ni ravno privlačen. Vsebine drame in načina nje podajanja pa gledalci niso mogli prehvaliti. V igri, ki je res prava ljudska igra, riše pisatelj življenje in trpljenje našega ljudstva in iz ljudstva izšli študentov v polpretekli dobi. Resne prizore zelo posrečeno prepletajo šalji vložki, kar je gledalcem močno ugajalo. Vrhu tega se dejanje igre odigrava v naši neposredni bližini, namreč v Nevljah. — V odmorih je oktet staroloških fantov zelo dovršeno pel narodne pesmi, predvsem seveda ono: »Starološki zvon, sveti Jurij je njegov patron«. V dvorani je vladala huda soparica, vendar jo je tudi v odmorih le malokdo zapustil, ker je ljudi privlačevalo lepo petje. — Vrlim Staroločanom, ki so si po prizadevanju gosp. Karla nedavno zgradili mogočen Prosvetni dom, v čigar okrilju razvijajo sedaj najživahnejše prosvetno delovanje, moramo k izrednemu moralnemu uspehu, ki ga je imela predstava »Črnošolec«, najiskrenejše čestitati!

Ob koncu je g. Karlo v imenu Staroločanov obljubil, da nas še obiščejo. Nato pa je povabil tudi mekinjske igralce, naj v njihovem Domu vprizore »kaj lepega«.

Nastop Staroločanov je pokazal, da bi naši igralci morali iti tja gostovat z nečim, kar bi bilo tudi »zares lepo« in kar bi bilo treba tudi temeljito naštudirati, sicer...

Prosvetnih tablorov v Mengšu in Moravčah so se udeležili članovi naše Prosvete v častnem številu. Obakrat se je večji del udeležencev udeležil že doma v pester sprevid, da so se po-

»Saj nič ne pomaga, ali se učim ali ne« — in se potem ne bo več učil. Šola ga je ubila.

Ali vidi kak darovit otrok, kako izprašujejo njega in kako drugega, ki ni darovit, pač pa bogat — in spet se mu šola mora zagnusiti in ga ubije. O, koliko takih duševnih umorov ima šola na vesti! Koliko ubijavcev je med šolniki, ki so kesneje tudi telesni ubijavci, zakaj, duševna smrt učenca utegne potegniti za seboj še telesno onemoglost, obup in smrt. To niso bajke, saj nam še časopisi poročajo o takih in takih dogodkih. Kajpada so taki učenci nekakšni slabiji, ki jih more ubiti šola. Vendar so časih muke šolarjev res neznosne — in če je še dom ko sodišče, potem je otrok osamljen in obupa.

Slaba razvada brez primere se je zlasti v zadnjih letih razpasla po naših šolah: da je namreč vsak čas nov urnik in nova učna oseba. Urnik je časih držal, če ne za vse leto, vsaj za pol leta; časih pa je bil v enem in istem razredu po več let isti. Šolarji imajo učni red ali urnik doma, navadno si ga napišejo tudi starši. In ves red doma se mora hočeš — nočeš, zlasti, če je v družini po več šolarjev — urediti po urnikih otrok. To pa za hišo ni kar tako. Veliko skrbi in misli je v gospodinjsstvu radi tega. Pa je čez teden dni spet nov urnik. In spet se mora doma vse preurediti. Mimo tega kak otrok pozabi povedati, da imajo v šoli spet nov urnik in starši ne morejo nadzirati učenja ne knjig ne prihajanja otrok domov o pravem času.

(Dalje prih.)

tem skupno odpeljali na kraj tabora — nekateri na okrašenih kolesih, ostali pa na vozu. Na čelu sprevoda je obakrat zastaven fant peljal na kolesu veliko državno zastavo. Opaža se, da so ti tabori mladino zelo navdušili za prosvetno delo.

Tunjice

Pričela se je doba dolgih večerov. Že se zbira mladina, navdušena po letošnjih veličastnih taborih. Dela načrte za čim večji razmah v novi sezoni. Preden se poglobimo v zimsko prosvetno delovanje, pogledimo na kratko naše letovanje (letno delo).

Tamburaški odsek je priredil svoj koncert 25. aprila. Ponovil ga je 2. maja. Ravnotako je nastopil 9. maja, ko je skupno s šolsko mladino in dekleškimi krožkom pripravil našim mamicam lep popoldan.

Zenitovanska epidemija, ki je zelo razsajala letošnji pomlad pri nas, je izbrala svoje žrtve tudi med našimi člani. Voščimo jim vso srečo in božji blagoslov z željo, da tudi v novem stanu ne bodo pozabili društva in dela zanj. Hvale in posnemanja vredno je, da so nekateri fantje »preželi«, ki jo po navadi zapisejo, obrnili v prid društvu oziroma za novi dom.

Pri letošnji sv. birmi smo imeli med našimi botri tudi g. bana. Ob tej priliki si je ogledal stavbišče društvenega doma. Zelo pohvalno se je izrazil o njegovi lepi legi. Obljubil je tudi vso možno pomoč banovine.

V času največjega dela proti koncu junija in do srede julija so večkrat pozno v noči žarele karbidne svetilke na stavbišču Prosvetnega društva. Čuli so se udarci krampov, žvenket lopat. Tesarska sekira in žaga pojeta svojo pesem vmes. Kakšna sila neki žene te fante in može, da po težkem, trudopolnem dnevu kopljejo zemljo, lomijo kamen ter gradijo nekakšen stolp z obzidjem kakor v turskih časih? Da, zares, komaj je bilo gradišče za silo dograjeno, že je lepega dne v sredi julija pridrla tolpa divjih Turkov, ki je po srditih bojih premagala kristjane ter jih mnogo, med temi tudi Miklovo Zaliko, odvedla v sužnost. Miklova Zala, ta lepa narodna igra, je bila na Kranjskem (v Petančičevi prireditvi) menda prva igrana pri nas na dan 18. julija, ponovili smo jo 8. avgusta, in na splošno željo še 5. septembra. — Kako se je razgibala naša fara s to, lahko rečemo, faro prireditvi! Saj je tudi bila misel, vpriporiti Miklovo Zalo, vzeta iz srca in duše naših ljudi, ki so si jo želeli že vsa leta od ustanovitve Prosvetnega društva. Toda bali smo se polomije. Zdeli smo se sami sebi preslabi. Pa saj tudi ni šala preko sto ljudi izvežbati. Zavedamo se, pripoznamo, da je naš letošnji veliki skok naprej presegal naše moči, kar je gotovo marsikdo izmed dvatisočglave množice gledalcev pri tej ali oni stvari opazil. Zgubijo pa ti nedostatki svojo ostrino, če se poglobimo v razmere, kraj in čas prireditve. Res veliko so se žrtvovali in zelo potrudili naši fantje, moške in žene, dekleta in šolska mladina, stari in mladi. Zato uspeh ni izostal, tudi v najbujnejši domišljiji in sanjah si ne bi mogli predstavljati tega, kar smo letos v resnici doživeli. Čast Bogu za to in naši vrli režiserki gđc. Ivi Justinovi, ki je žrtvovala letošnje počitnice splošni izobrazbi in ugledu naše fare.

Groblje

V noči od 23. do 24. septembra so neznani zločinci močno poškodovali stroje v Misijonski tiskarni. Orožništvo in policija z vnemo išče zločince. Policijska uprava v Ljubljani je razpisala nagrado v višini 10.000 din za tistega, ki bi zločince izsledil ali jih izdal.

V Društvenem domu je raznim organizacijam kar tesno in se komaj morejo razvrstiti v dvorani. ZZZD priredi v nedeljo, dne 24. oktobra popoldne Krekovo proslavo (20 letnice smrti), novembra pa igra ljudsko igro Mlinar in njegova hči.

Železniško postajališče v Grobljah

Po več mesečnem uradnem poslovanju je generalna direkcija dne 5. oktobra 1937 izdala dovoljenje, da železniška direkcija v Ljubljani ukrene vse potrebno za ustanovitev novega postajališča v Grobljah. Misel, da bi se vlaki ustavljali v drevoredu v Grobljah, je že starejšega izvora. Rodica, Sp. in Srednje Jarše z Grobljami so od cele kamniške proge bile edino večje naselje, ki ni imelo svojega postajališča. Res je sicer, da je postaja Domžale oddaljena od novega postajališča komaj kakih 25 minut peš hoje. Toda na pokrajinski progi, kakor je kamniška, je tudi ta razdalja dokaj velika. Železnici je gotovo na tem, da pritegne nase kolikor mogoče več potnikov in prav na kamniški progi se je in se bo to posrečilo najbolj s tem, da nudi raznim večjim naseljem ob progi postajališča. Pri kratkih vlakih, kakor so uvedeni na kamniški progi, je postajanje na eni strani zelo poceni, na drugi strani pa takorekoč ne podaljša časa vožnje na celotni progi. Tudi ni to prvi slučaj, da bi se uvedla postaja na krajšo razdaljo. Prav na kamniški progi imamo razdalje med postajami, ki so še krajše od razdalje Domžale — Groblje. Železniška uprava je z uvedbo novega postajališča silno ustregla številnemu prebivalstvu, ki bo navezano na novo postajališče in občinstvo bo njej, kakor tudi vsem drugim, ki so se trudili za to, iskreno hvaležno. Ugodnosti od novega postajališča bodo imele številne obrti v bližini postajališča, dalje delavstvo, ki se vozi na delo v Ljubljano ali kam drugam in starši mnogih otrok, ki se vozijo z vlakom v šolo. Postajališče v Grobljah bodo uporabljali prebivalci z Rodice, Grobelj, Sp. in Srednjih Jarš. Prav verjetno je, da se bodo železniški potniki, ki prihajajo čez bistriški most na Viru, tudi posluževali nove postaje, ker imajo ob bistriškega mostu do nove postaje skoro ½ km bliže nego na postajo v Domžale. Celo iz Malega Mengša bo sedaj najbližje postajališče v Grobljah.

Ker ima železniška uprava glede nove postaje predpise, po katerih se postaje na krajše razdalje le težko dovolijo, ni mogla pristati na to, da bi imela z novo postajo kakšne izdatke. Zato je stavila pogoj, da morajo okoličani sami urediti vse, kar je potrebno za postajo. Ker je pa peron že bil izvršen ob priliki misijonskega kongresa v Grobljah meseca junija 1937, preostaja samo še izdatek za zgradbo, ki bo služila za čakalnico potnikom, da lahko ob slabem vremenu čakajo pod streho in še za kak stranski prostor za slučaj večje prireditve, da se bodo lahko izdajale karte na kolodvoru. Po sedanjem načrtu se bodo namreč karte dobivale na vlaku. Na postajališču ne bo nikakega stalnega železniškega oboja. Torej tako, kakor je to na polovici postaj kamniške proge.

Ker je peron že zgrajen in se je vlak že skoraj dva tedna ustavljal na tem peronu, je bila vložena pri železniški direkciji v Ljubljani prošnja, da bi se vlaki pričeli ustavljati že preje, preden bodo dovršena vsa dela za zgradbo postajališča. Upamo, da bo železniška direkcija tej prošnji, ki izvira iz srca vseh prizadetih okoličanov, v najkrajšem času ugodila. Upati smemo, da bo zadnje nedeljo v oktobru ali vsaj prvo nedeljo v novembru prvič postal vlak ter se potem redno ustavljal.

Kakor je že zgoraj omenjeno, morajo kriti stroške za napravo novega postajališča okoličani sami. Znatno podporo k temu je obljubilo misijonišče v Grobljah, ki je napram direkciji odgovorno za ureditev postajališča. Misijonišče je odstopilo tudi potreben svet za postajališče. Nekaj bi nanesla zbirka, ki jo

bo organiziral gradbeni odbor za novo postajališče. Vsekakor pa pričakujemo največ pomoči od homške občine. Gre tukaj namreč za korist skoraj polovice občanov homške občine. Mi smo uverjeni, da bo občina pri reševanju (določanju) podpore za novo postajališče pokazala vso dobro voljo in največjo uvidevnost.

Pripis: Ob zključku lista smo zvedeli, da je homška občina priskočila na pomoč z znatno podporo. Ta njen korak je treba vsekakor javno ugotoviti ter se ji javno zahvaliti.

Otvoritev postajališča. Po naklonjenosti g. ravnatelja ljubljanske železniške direkcije, da ustreže delavcem in šolarjem, ki se vozijo iz grobeljskega okoliša na delo ali v šolo, se bo vlak začel ustavljati preje, preden bo zgrajena postajna zgradba. Verjetno je, da bo ta otvoritev že 24. oktobra. Izvršila se bo s primerno slovesnostjo. Točno se bo objavilo po časopisih in z letaki.

Ševjot za šport, kamgarn in blago za suknjo ali trenchcoat lahko izberete v svoje zadovoljstvo v trgovini

Jos. Senica, Domžale

Izgotovljene obleke iz močne vzorčaste hlačevine za otroke: od din 54.- dalje za moške: od din 190.- dalje

HRANILNICA IN POSOJILNICA V KAMNIKU

registr. zadruga z neomejeno zavezo
(Šutna št. 22 - v lastni hiši)

HRANILNE VLOGE
obrestuje po dogovoru
do 5%.

Jamstvo presega večkratno vrednost vseh vlog.

Ako potrebujete

DOBRE PEČI
in štedilnike

oglasite se

pri Franc Kosmaču

(cesta na Moste)

v **VELIKEM MENGŠU**

Dobite najboljše in najcenejše peči, izdelane od strokovnjakov, zato brez konkurence v delu in ceni. — Proti jamstvu tudi na odplačila.

Pošteni slovenski delavci in slovenske delavke se zbirajo v okrilju pristne krščanske delavske organizacije ZZZD in berejo resnični krščanski delavski list »Slovenski delavec«.

Otroški kotiček

Piše striček Podgorški,
p. Stahovica pri Kamniku.

NA POTU V CERKEV

»Kam pa danes, očka kam?
»Danes gremo v božji hram.
Vsi smo žejni blagoslova!
daj ga roka nam Njegova!

Zgodi se, kar Bog želi:
šest imaš za delo dni,
sedmi dan miruj, počivaj,
v Bogu pokoj svoj uživaj!

Sveti božji blagoslov
pa naj naš objame krov!
Kdor pa dela vse nedelje,
tam se sreča mimo pelje.«

MESEC SV. ROŽNEGA VENCA

V oktobru smo, Dnevi težkega poletnega dela so minuli. Večeri so vedno daljši. Molitev, ki je v težkih poletnih dnevih morebiti malo utihnila, se v daljših večerih spet vrača nazaj v naše domove. Zlasti molitev sv. rožnega venca.

Sliši pa striček od daleč neko brenčanje: Mmmmm! Molitev sv. rožnega venca! Dolgočasna molitev! Ni je ne konca, ne kraja!

Čudno živi današnji rod in čas. Vse mu je predolgo in predolgočasno. Peš hoja — kdo pa sploh še peš hodi! — vožnja z vozom, — že vlak je skoro prepočasen, avto in pa zrakoplov: to bi še morebiti bilo. Še ure v šoli so prepočasne, zato so jih skróčili na 45 minut. Danes mora biti vse le hitro, hitro, hitro...

Zato je rožni venec s svojim ponavljanjem res marsikomu predolgočasen. Predolgočasen pa največ zato, ker se današnjemu svetu med molitvijo ne ljubi prav nič misliti. Molitev jim je samo naučeno ropotanje, same besede; misliti na to, kar govori besedilo molitve: ne, ne, to je pa za današnji rod preveč.

Pa je vendar vsaka skrivnost te molitve nekaj molitve nekaj tako lepega in živahnega. Seveda je potrebno zraven znanje svetopisemskih zgodb.

Te dni je bilo brati, da živi doli v Bosni turška deklica, ki zna na pamet vse turško sv. pismo. Ob tej priliki je stopilo pred strička vprašanje: Kako pač njegovi nečaki poznajo prelepe zgodbe sv. pisma. Zdi se mu, da dosti premalo. In da je ravno radi tega sv. rožni venec zares dolgočasna molitev.

Torej zgodbe sv. pisma v roke. Pa bomo lahko in brez dolgočasje pozdravljali Marijo z nadangelom Gabrielom, šli bomo z njo v judovske gore k Elizabeti, slavili bomo svojega Odrešenika z angeli in ga molili s pastirji, šli bomo z njim v tempelj k darovanju in k veselemu velikonočnemu praznovanju. Šli bomo za Kristusom na Oljsko goro, kjer v bridkosti svoje duše krvavi pot poti, šli bomo za njim do Pilata in poslušali njegovo krivično sodbo in gledali njegovo veliko omahljivost, obstali bomo pred svojim zaničevanjem in s trnjem kronanim

Gospodom, dokler ne bomo z njim in z njegovo Materjo šli tja na Kalvarijo gledat in uživat — že veste kaj? — najlepše prizore iz knjige božje ljubezni. Potem pa še ob odprtem božjem grobu zapojemo veselo pesem vstajenja, gremo z Gospodom vnovič na Oljsko goro njegovega vnebohoda, z apostoli v Jeruzalem preživljat vesele trenutke prihoda sv. Duha, dokler se nazadnje moj duh iz telesa ne dvigne z Marijo v nebese, kjer Sin njen živi in kjer ona Gospa je postala in bo tam kraljevala vse dolgo nam dni...

Dragi moji nečaki! Ob znanju in poznanju sv. pisma rožni venec ne bo več dolgočasna molitev. Pač pa molitev življenja in sv. doživljanja. Nič več vam ne bo treba klicati, kakor je klical Kristus na Oljski gori: »Simon, ali spiš?« In pri vas: »Tonček, ali spiš? Metka, ali spiš? Ali nista mogla vsaj pol ure čuti z menoj?«

Torej doživljati, doživljati, ne pa se ob prazni glavi dolgočasiti...

VRSTA NAŠIH MOZ

Iz Komende jo bomo mahnili v Vodice. Samo toliko se bomo mimogrede ustavili še tam v Žejah v komendski župniji, da si tam ogledamo rojstno vas in dom Andreja Kopitarja, sedaj duhovnika v Davči tam na italijanski meji. Mož rad prevaja povesti in drugo blago iz tujih jezikov. Ko boste večji, bo morebiti do kdo izmed vas dobil v roke njegov prevod iz francoščine. »Zmislil smrti« in ga bo tudi s pridom prebral.

Med Vodičani pa omenimo na prvem mestu znanega cerkvenega slikarja Matija Koželja. Njegove slike boste videli v naši bližini v več cerkvah: v Vodicah, v Kamniku, na Homcu, v Mengšu, v Dobu, v Komendi in v Zgoranjem Tuhinju. Slikarstva sta se oprijela tudi njegova dva sinova, Anton in Maks. Toda ta dva nista več Vodičana, ampak že prav pristna Kamničana. Tistim, ki se boste podali v kmetijske šole, gotovo ne bo ostalo tuje ime Štupar Franceta, katera je tudi rodila vodiška župnija. Napisal je več člankov za Kmetovalca in izdal tudi nekaj kmetijskopoučnih knjig. Baval se je tudi s takozvanim »esperanto« jezikom in vanj prevedel nekatera dela slovenskih pisateljev. Da boste vedeli, kaj je to esperanto, naj vam povem, da je to posebne vrste jezik, izmišljen od nekaterih ljudi v ta namen, da bi se ga učili vsi narodi in naj bi postal tako nekako skupen jezik vsega človeštva.

Vodiška župnija nam je dala celo vrsto Hubadov. Omenimo najprej šolskega nadzornika Franceta Hubad. Vsaj starejše šole gotovo še hranijo v svojih knjižnicah njegove »Pripovedke za mladino«, mogoče tudi njegovo zbirko z naslovom »Junaki«. Spisal je še tudi več drugih učenih razprav, katerih pa tu ne omenjamo; za vaše mlade in drobne glave so še pretežke. Za njim naj pride na vrsto večletni ravnatelj kranjske gimnazije, Hubad Josip. Znan je bil kot

dober vzgojitelj mladine. Kot profesor nara-voslovja je napisal knjigo »Prirodopis za ljudske in meščanske šole« in daljšo razpravo o kugi, ki je po naših vodah pomorila nekdanj tako bogat zarod kranjskih rakov. Najznamenitejši med Hubadi bo pa pred kratkim umrl Matej Hubad, glasbenik in koncertni vodja v Ljubljani. Lepoto slovenske narodne in umetne pesmi je s svojimi koncerti raznesel daleč po vsem svetu. Koliko je pa vzgojil dobrih pevcev, ki bodo njegovo delo nadaljevali še do poznih in najpoznejših rodov. France in Matej Hubad sta se rodila na Skaručni, Josip pa v Vesci pri Vodicah.

Na Skaručni je bil rojen tudi Jakob Alešovec, starejšim rodovom morebiti bolj znan pod imenom »Brencelj«. Vsak izmed vas bo rad bral popis njegovega šolanja v knjigi »Kako sem se jaz likal«, tudi »Ljubljanske slike« bodo marsikomu napravile veselo zabavo. Izdajal je dalj časa časopis »Brencelj«, v katerem je z ostro besedo bičal tedanje razmere v naši domovini. In ker resnica oči kolje, je moral radi resnice nekaterikrat zamenjati ure zlate prostosti z zaporom tam na nekdanjem žabjaku v Ljubljani.

MISIJONAR, MISIJONAR

Stanko mu je bilo ime. Rad je hodil v šolo in vse ga je zanimalo. Z največjim veseljem pa je vedno prebiral misijonske spise. Z očmi je pil in z duhom se je vglabljal v življenje in delovanje misijonarjev.

Dali so ga v mestne šole. Tudi tam je nadaljeval pot do svojega vzora. Misijonar!

Pa so v tem stanu težave. Nič ga niso plašile. In nevarnosti. Ni se jih bal. Pa beda in pomankanje. Z božjo pomočjo bo tudi to premagal.

Rastel je in z njim je rastla želja po misijonskem poklicu. Hitro so potekla leta v šolah in prišel je čas odločitve.

Takrat je stopil pred svoje starše z jasno besedo: »Misijonar bom!«

In takrat je završalo: Stanko, kaj pa misliš! Šališ se! To ni res! To ne more biti res. Ali smo te zato v šolo dajali! Stanko, Stanko!

Stanko je bil mehka duša. Hud boj je bojeval tiste dni sam s seboj. Ali za vzorom — ali naj posluša starše...

»Misijonar! Nič ne bomo imeli od tebe.

Volnen popelin za obleke v raznih barvah od din 18.— dalje.
Flanelaste rjuhe od din 19.— dalje.
Kovtre iz klota od din 85.— dalje.
Koče za konje in posteljo od din 28.— dalje.

Zimsko trikotažo za moške, ženske in otroke po presenetljivo nizkih cenah morete dobiti v trgovini

Jos. Senica

Domžale

Le za druge boš živel, za nas pa nič. Pa toliko smo od tebe pričakovali.«

»Če boš šel, nikoli več te ne bomo videli, nikoli! Nikoli več skupaj sedeli, skupaj govorili. Nikoli več! Kaj pa misliš! Saj si vendar naš Stanko, ali ne!?«

To so bili napadi, to so bili boji! Stanko je bil mehka duša, premehka. Ni jim kljuboval, ni jih zmagoval. Ni mogel. Polagoma se je vdajal, polagoma popuščal. Ko so minile počitnice, Stanko ni več mislil na misijonarja. Polagoma se je odtuževal svojemu nameravanemu poklicu.

*

Leta so tekla. Stanko jih je preživljal da-leč tam za morjem, v Ameriki, v veliki sve-

tovni trgovini. Imel je krasen zaslužek. Mnogo je pošiljal domov. Srečen in zadovoljen pa nikdar ni bil.

»Misijonar, misijonar!« mu je vstajala pred očmi vedno živa, nikdar mrtva, nikdar pokopana želja. Misijonar, misijonar!«

*

Prišel je domov na dopust. Mračen, tih, zamišljen, sam vase pogreznjen...

»Misijonar, misijonar!«

»Če bi bil jaz misijonar«, so se navadno začniali njegovi pogovori.

»Ali še vedno hočeš biti? Pa bodi, če ne moreš drugače.«

Izrečena je bila velika beseda — pa prepozno. Stanko takrat ni bil več to, kar je

bil nekdanj. Preveč je trpela njegova duša, ker se mu ni izpolnila želja, srčna želja njegove mladosti.

Um se mu je omračil in nekega dne so ga dobili ob domačem potoku mrtvega...

Misijonar, misijonar! Tudi če bi bil Stanko misijonar, bi ga bili dobili morebiti nekega jutra mrtvega. Ali kako? Ne mrtvega človeka ampak mrtvega misijonarja — mučenika.

Mučenika da — in svetnika!

KROMPIR POBIRAMO

Pri nas ga nimamo na njivi. Nam ga naša dobra mama za kosilo ali za večerjo nalože kuhanega ali praženega na krožnike. Kadar je v »oblicah«, ga s prsti pobiramo in belimo, če je v krompirjevki in zabeljen, ga jemamo z žlico, praženega pa si prisvajamo z vilicami. Prav radi ga jemo. Tudi pečen krompir nam je zelo všeč.

Takole so napisali, kakor se vidi, z združenimi močmi vsi štirje Svoljšaki, tiči! Bog vam ga blagoslovi!

ORKOVNICA

dnbskn ažpžlž aždskž šnmž, uizžfs čužfn-zknv knszn zncž.

Če boste zadeli, kaj pomeni tole: i = a, potem vam ta uganka glave ne bo razbila. Dobiti pa morate znano besedilo našega prvega pesnika Valentina Vodnika.

V septembru so se od nas poslovile lastovke in odletele v toplejše, južne kraje. Gotovo ste jih gledali, kako so se zbirale v vedno večje trume, preden so odletele. Striček vas naproša, da bi mu napisali kratek sestavek z naslovom: Naročilo lastovkam. Mogoče bo kdo izmed nečakov znal to naročilo zvezati z mislijo na misijonsko nedeljo. Pove naj lastovkam, kaj po njih sporoča ubogim malim pagančkom...

Oboje pošljite na stričkov naslov do 25. oktobra.

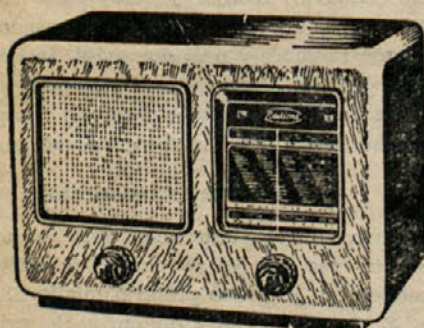
REŠITEV UGANKE

v 9. številki. »Našega lista« se glasi:

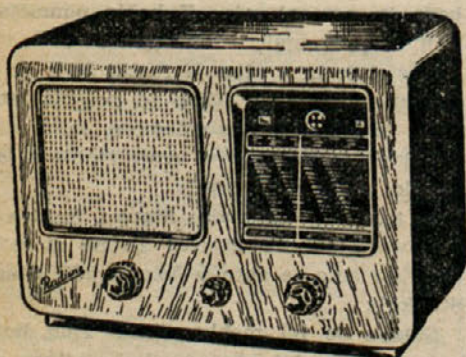
Lastna hvala cena mala.

Pravilno so rešili: Svoljšak Ivan, Marijan in Matko, Svoljšak Terezika, vsi v Dobu pri Domžalah, malo manj kot pravilno pa Kovač Minka in njen bratec na Studencu p. Dob.

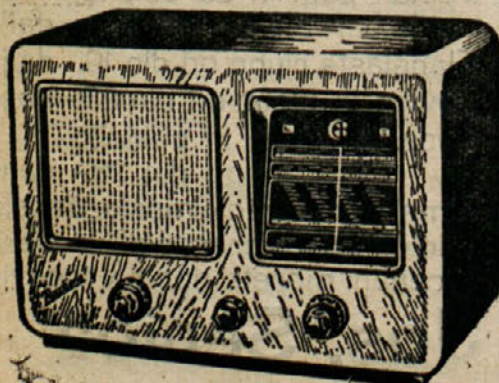
G. Žreb je prisodil nagrado takole: Svoljšak Marijan, uč. 6. razreda v Dobu. Striček proti tej odločitvi nima nobene pritožbe.

Radione 438 a

Radione 538 a

Radione 638 a

APARATI ZNAMKE

SO BILI ZMERAJ VODILNI.

**TIPE ZA LETO 1938
PA PREKAŠAJO
VSE, KAR JE DOSE-
DAJ PRINESLA RA-
DIJSKA TEHNIKA.**

**ZAHTEVAJTE
TAKOJ PROSPEKT
številka 38 M
OD GLAVNEGA
ZASTOPNIŠTVA.**

„RADIO“

**reg. zadruga z o. z.
V LJUBLJANI
MIKLOŠIČEVA C. 7**

Telefon 3190

NOVI vzorci

volnenega blaga za ženske obleke in plašče Vas bodo razveselili. Oglejte si jih v manufakturi

Jos. Senica
Domžale